

Te gek om los te lopen Warnsveld

Het Groot Graffel

De Graafschap kennen we als een streek van authentieke boerderijen, prachtige kastelen en bont gekleurde landgoederen. Geniet met deze afwisselende wandeling van de parkbossen, akkers, weilanden en beken. Ook Het Groot Graffel was ooit een landgoed, verrassend verborgen in de bossen en velden achter Warnsveld. Het is sinds 1896 een psychiatrische organisatie, die nog steeds in bedrijf is. Met oude gebouwen op het terrein, maar ook met nieuwbouw. Je volgt de Berkel met aan weerszijden weidse uitzichten op glooiende landerijen naar het mooie plaatsje Almen. Terug gaat de tocht door het loofbos van de landgoederen 't Nijenhuis en De Voorst. Dan valt nog eens de mooie ligging van Het Groot Graffel op.

Routebeschrijving

1. Vanaf de parkeerplaats rechtsaf het terrein van GGNet op, voetpad langs weg. Aan het einde van het voetpad de weg rechtdoor volgen. Op driesprong linksaf en gelijk rechtsaf een verhard voetpad volgen. Rechts is een kerkhof. Aan het eind rechtsaf langs gebouw De Boog. Aan het eind rechts aanhouden, smal verhard voetpad op. Je loopt langs monumentale gebouwen. Het pad gaat over in een klinkerpad, dat uitkomt uit op tegelpad. Aan het einde rechtsaf en meteen linksaf een fietspad op.
2. Neem het eerste halfverharde pad linksaf, Veldesebospad. Over een brug landgoed Het Velde op en op kruising rechtsaf. Direct weer rechtsaf, langs slagboom en verkeersweg oversteken. Vervolg het pad aan de overkant. Het slingerende pad volgen en linksaf een brede laan met dubbele bomenrij op. Aan het eind bij de bosrand rechtsaf. Het laantje komt uit op een verkeersweg.
3. De weg oversteken en rechtdoor een brede zandweg op, Landgoed Het Velde. Meteen rechtsaf langs slagboom een onverhard pad op. Het pad buigt naar links en kruist een brede laan. Ga hier rechtdoor, houd de heuvel rechts en sla daarna rechtsaf. Hou de weide links. Na ongeveer 200 meter bereik je een driesprong.
4. Kies je voor de korte route, ga hier dan rechtdoor en houd even verder rechts aan. Volg het schouwpad langs het water en lees verder bij punt 9. Voor de lange route: ga op de driesprong rechtsaf en volg het schouwpad met het water (Berkel) aan je linkerzijde. Steeds rechtdoor, onder hoogspanningsleiding door. Bij een zijslot buigt het pad naar rechts. Meteen linksaf een brug/stuw over en het pad volgen. Onder het spoor door en bij stuw in de Berkel rechtsaf een zijstroom over en meteen linksaf het schouwpad op.
5. Dit graspad bijna 2 km volgen. Ook bij de monumentale boerderij Groot Besselink de oever aanhouden tot de stuw. Hier linksaf de Berkel oversteken en gelijk rechtsaf het schouwpad op. Bij het bordje 'verboden toegang' linksaf langs een sloot. Aan het eind van de sloot schuin rechtdoor het grindpad volgen naar asfaltweg aan de rand van Almen (voor bezoek aan horeca ga je hier rechtsaf. Het restaurant ligt achter de kerk. Terug dezelfde route).

6. Op asfaltweg linksaf. De weg buigt naar links. Je loopt bij huisnummer 21 langs een mooie boerderij. Ga daarna het eerste pad rechtsaf, langs witte slagboom van 'Landgoed 't Nijenhuis'. Op kruising linksaf, zandweg met fietspad. Op volgende kruising rechtdoor, Binnenweg aanhouden. Bij een asfaltweg rechtdoor en direct daarna op driesprong ook rechtdoor. Neem het tweede onverharde pad rechtsaf, langs een elektriciteitshuisje en een slagboom. Op viersprong linksaf, pad langs akker. Einde akker rechtdoor, pad vervolgen. Aan het eind linksaf. Het pad gaat even verder tussen weiden door. Je komt uit op een asfaltweg.
7. Op de asfaltweg rechtsaf. Op driesprong rechtdoor, Binnenweg doodlopend. Je steekt een brug en een overweg over. Vervolg de klinkerweg naar rechts en naar links. De weg wordt halfverhard. Bij een slagboom van het Gelders Landschap rechtdoor. Op een driesprong rechtdoor het pad vervolgen, een gracht links houden. Waar de gracht naar links buigt ga je linksaf naar de voorzijde van Huis De Voorst.
8. Ga rechtdoor, bospad met geelrode markering op. Op een kruising rechtdoor, bospad. Ook op volgende kruising rechtdoor, Berkelvalleiroute volgen. Je loopt langs een huis en over een laan met jonge bomen. Neem het eerste pad rechtsaf. Het pad buigt naar links en nadert een stuw in de Berkel. Steek over bij de stuw en ga rechtsaf (samenkomst met korte route).
9. Volg het schouwpad naar de weg. Vlak voor de asfaltweg linksaf, paadje tussen twee rijen bomen door. Dit pad volgen tot de verkeersweg en deze oversteken. Linksaf en gelijk rechtsaf, en voor de schuren links aanhouden, een smal pad langs weiljes. Eerste pad rechtsaf, langs sportvelden. Op driesprong in bos linksaf. Op volgende driesprong, met bank, weer linksaf. Vóór een slagboom linksaf, bospad. Even verder een klinkerweg oversteken en tussen paaltjes door.
10. Na de paaltjes linksaf het brede pad volgen. Op schuine kruising rechtsaf en meteen het eerste pad linksaf. Op kruising rechtdoor en pad naar rechts volgen, langs glooiende akker. Op driesprong linksaf een smal pad op langs akkers en op splitsing rechts houden. Pad volgen door bos, het buigt naar links, loopt tussen twee akkers door en voert langs een afrastering.
11. Op asfaltpad linksaf, langs een waterpartij. Volg het pad over een brug en loop het terrein van GGNet op, Graffelpad. Rechtdoor en gelijk linksaf. Einde pad rechtsaf, langs gebouw De Kamp. Aan het eind rechtsaf richting Engelbert Kreyneckcentrum, achter gebouw langs. Op asfaltweg rechtsaf, 'hoofdroute' aanhouden. Op kruising rechtsaf richting 'bushalte Kerkhofweg', langs moderne gebouwen. Steeds rechtdoor richting bushalte. Aan het eind vóór de bushalte linksaf. Het voetpad komt uit bij de parkeerplaats.

Praktische informatie

Start- en eindpunt

Parkeerplaats GGNet aan Kerkhofweg Warnsveld

Openbaar vervoer

Bushalte GGNet aan Kerkhofweg op 200 meter van startpunt. Lijn 51 en 80 vanaf station Zutphen.

Eigen vervoer

Parkeerplaats aan rotonde op de Kerkhofweg, bereikbaar vanaf de Vordenseweg (N319)

Lengte van de wandeling

15 km

Inkorten

Tot 6,5 km tussen punt 4 en punt 9

Eten en drinken

HCR Hoofdige Boer in Almen, vanaf de route heen-en-weer 1 km extra
De Chinese Muur, Rijksweg Warnsveld, www.dechinesemuur.nl

Fotograferen

Alle terreinen van de geselecteerde GGZ-klinieken zijn opengesteld voor wandelaars. De meeste klinieken zijn nog als zodanig in gebruik. Fotograferen op de GGZ-terreinen is niet toegestaan vanwege de privacy van de cliënten.

Achtergrondinformatie

Buitengesticht

Bij de oprichting van Het Groot Graffel rond 1900 lag het landgoed nog echt buitenaf, ver van de stad Zutphen. Het terrein werd in 1899 aangekocht door het Zutphense Oude- en Nieuwe Gasthuis. Men sprak van het realiseren van een 'buitengesticht voor krankzinnigenverpleging'. Het terrein, met een woonhuis en een boerderij, was op dat moment 28 hectare groot. In 1901 was het nieuwe hoofdgebouw klaar, gebouwd in neorenaissancestijl naar een ontwerp van architecten H. Paul en D. Leijssen. Naast het hoofdgebouw staat de uit Zutphen overgeplaatste Gasthuispoort uit 1789, waarin delen van de uit 1625 stammende poort van het Zutphense Heer Hendrikshuis zijn gebruikt.

Op 1 juli 1901 werden de eerste patiënten opgenomen. Het aantal patiënten steeg al snel tot boven de 200 en het aantal verzoeken tot plaatsing bleef groeien. Tot 1969 veranderde er binnen Het Groot Graffel niet heel veel. Patiënten verbleven op grote slaapzalen en hadden nauwelijks privacy. De groep binnen Het Groot Graffel was een willekeurige verzameling mensen met psychische stoornissen en geestelijke handicaps.

't Velde en De Voorst

Landgoed 't Velde is een voormalige havezate, die voor het eerst wordt genoemd in 1326. Vanaf 1647 behoorde het huis tot het bezit van landgoed De Voorst. Het interieur bevat enkele vroeg-18de-eeuwse schouwen in Lodewijk XIV-stijl en een stucplafond in dezelfde stijl. De landschappelijke tuinaanleg, die wordt toegeschreven aan H. van Lunteren, tuinarchitect en kweker. Het indrukwekkende Huis De Voorst is rond 1700 gebouwd, het is nu eigendom van de Stichting Geldersche Kastelen. Het omringende landgoed is afwisselend, met een parkbos, statige lanen, bosvijvers, landbouwgronden en enkele boerderijen. Het landhuis is niet toegankelijk.

Zompen op de Berkel

Van de monding in de IJssel tot de bron in de Baumberge bij Münster is de Berkel 110 km lang. Tot het eind van de 19e eeuw was het een levendig riviertje, dat een belangrijke rol speelde in het alledaagse leven van de aanliggende plaatsen. De Berkel werd bevaren met zompen, kleine vrachtschepen met een geringe diepgang. Vrijwel alle handel ging over het water, rond 1850 waren er zo'n 70 berkelschippers. Na de aanleg van de spoorwegen en van verharde doorgaande wegen is de Berkelvaart verloren gegaan. Vrijwilligers hebben een aantal berkelzompen herbouwd, onder andere in Almen. Belangstelling voor een vaartochtje: www.stichtingberkelzomp.nl

Van recht naar krom

Na de kanalisatie had de Berkel op sommige plaatsen het karakter van een afwateringskanaal. Na jarenlange voorbereidingen gaat het waterschap in 2014 de rivier vanaf Almen naar Zutphen laten hermeanderen. Hierdoor wordt het weer een dynamische rivier die, zoals vroeger, door het landschap slingert. Het water wordt schoner, het Berkeldal natuurlijker en is er meer ruimte voor de rivier bij hoogwater. Ook komt er hierdoor meer gelegenheid voor recreatie.

Te gek om los te lopen

Deze wandeling maakt deel uit van de serie wandelroutes 'Te gek om los te lopen'. De wandelroutes leiden u over het terrein van psychiatrische ziekenhuizen en door de wijde omgeving. U vindt de routes verspreid over het land. Alle routes en teksten zijn samengesteld door Ruurd van der Loo en Rutger Burgers. Deze wandelgids is verschenen bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig.

www.gegarandeerdonregelmatig.nl

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50